

HELP –Za život bez tabaku

Zdaňovanie tabakových výrobkov v Európskej únii

01/03/2006

Jednou z najefektívnejších a najudržateľnejších ciest ako znížiť spotrebu tabakových výrobkov zostáva daňová politika. Jej účinok sa však oslabil v dôsledku nízkych cien niektorých značiek, nízkej sadzby dane v niektorých krajinách, zintenzívnenia cezhraničného predaja, nižšej dane na sypaný tabak, pašovania a falšovania cigariet.

Európske spoločenstvo má vyše tridsaťročnú tradíciu v riadení daní na tabakové výrobky. Kým v zosúladiení dane z tabaku na úrovni Európskej únie sa dosiahol pokrok, vážnym problémom naďalej zostáva skutočnosť, že dane a ceny tabakových výrobkov sa v jednotlivých krajinách EU výrazne odlišujú.

Napríklad:

- cena balíčka cigariet veľmi známej medzinárodnej značky sa v januári tohto roku pohybovala od 1,07 Eura v Litve až po 7,50 Eura vo Veľkej Británii.
- sadzba dane z cigariet v kategórii najpopulárnejších značiek sa pohybovala v júli roku 2005 od 60% v Litve po 80% vo Francúzsku.

Podľa Svetovej banky zvyšovanie cien je najúčinnější a najlacnejší prostriedok na odradenie ľudí od fajčenia –a to najmä mladých a ľudí s nižšími príjmami, ktorí sú nútení zvažovať všetky svoje výdavky. Zvýšenie cien o 10% znižuje spotrebu v bohatších krajinách približne o 4%. (2) Cena má vplyv i na to, či niekto začne fajčiť, ako aj na rozhodnutie s fajčením skončiť. Súčasní fajčiari si uvedomia dopad sústavného zvyšovania cien až po čase, preto že človeku závislému od nikotínu trvá podstatne dlhšie zbaviť sa návyku.

Ceny cigariet prudko stúpili vo viacerých európskych krajinách napríklad vo Francúzsku, Nemecku a Holandsku. Dopad takéhoto zvyšovania sa dá ilustrovať na príklade Francúzska. Počet fajčiarov v tejto krajine sa v priebehu rokov 1999 až 2003 znížil o 12%. Oveľa viac fajčiarov si želalo prestať fajčiť a v roku 2003 bola cena cigariet hlavnou príčinou, ktorá viedla fajčiarov k tomuto rozhodnutiu (v r. 1999 bola cena na štvrtom mieste v poradí príčin).(3)

Hoci existujú dôkazy, že vyššie dane vedú k nižšej spotrebe, účinok zvyšovania daní na prevalenciu fajčenia je oslabený nasledujúcimi faktormi:

1. Sypaný (voľne balený) tabak ako náhrada za cigarety

Vo väčšine krajín EU je sypaný tabak zdaňovaný nižšou sadzbou ako cigarety. Zvýšenie cien cigariet môže viesť k prechodu od cigariet na ručne rolované cigarety. Napríklad vo Francúzsku sa predaj sypaného tabaku v roku 2004 zvýšil o 12%.(4) Daňová sadzba na sypaný tabak by sa mala vyrovnáť sadzbe na jednu cigaretu, aby sa predchádzalo nahrádzaniu cigariet touto formou tabakových výrobkov.

2. Rast cezhraničných nákupov v lacnejších susedných krajinách

Účinok rastu cien sa môže oslabovať aj cezhraničnými nákupmi v lacnejších susedných krajinách. Napríklad v prípade Fínska ide o lacnejšie nákupy v Estónsku. Odhaduje sa, že asi 2,5 milióna ľudí vycestuje ročne z Fínska do Estónska na nákupy. Predaj cigariet v Luxembursku (okolo 450 000 obyvateľov) vzrástol v dôsledku zvýšenia daní v susediacich krajinách z 5,6 miliardy cigariet v roku 2003 na 6,5 miliardy cigariet v roku 2004.(5)

3. Uvedenie diskontných a lacných značiek cigariet na trh

Predaj diskontných značiek predstavoval v Belgicku a Veľkej Británii asi 10% celkového predaja cigariet za rok 2004.(7) Diskontné značky spôsobujú, že cigarety sú dostupnejšie a navyše vedú k zostreniu hospodárskej súťaže. Konkurencia diskontných značiek spôsobila v roku 2005 v Maďarsku a Belgicku pokles cien známych medzinárodných značiek cigariet.

4. Zavádzajúce ceny tabakových spoločností

Vedúca značka cigariet na nemeckom trhu v snahe vyhnúť sa už tretiemu zvýšeniu cien cigariet v priebehu osemnástich mesiacov znížila v septembri roku 2005 počet cigariet v balíčku z 19 na 17.(8) Napriek zvýšeniu sadzby dane o 10% sa cena za balíček cigariet vlastne znížila, čo u fajčiarov vyvolalo nesprávny dojem, že cena sa vlastne nezmenila.

5. Zvýšené množstvo falšovaných cigariet a riziko pašovania

Novým javom v Európe sú falšované cigarety. Vo Veľkej Británii predstavujú 25 až 30% nelegálneho trhu s cigaretami.(9) Odhadnúť objem falšovaných cigariet na trhu nie je jednoduché, ale je isté, že v niektorých krajinách EU ich podiel na trhu rastie.

6. Medzery v zákonoch ako nemecké „rolované cigarety“ a „kusovky“

V treťom štvrtroku 2005 celkový predaj cigariet v Nemecku klesol o 13% oproti predchádzajúcemu roku. Nedávne zvýšenie cien cigariet bolo hlavnou príčinou zníženia predaja a spotreby cigariet a zvýšenia predaja iných tabakových výrobkov, napríklad rolovaných cigariet a „kusoviek“ (ktoré sú zdaňované mimoriadne priaznivo). Tabakové spoločnosti v Nemecku predávajú predpripravené tabakové rolky aj s papierovými dutinkami, ktoré majú

zvýhodnenú sadzbu dane, za polovicu ceny riadnych cigariet, pričom využívajú medzeru v daňovom zákone. 10. novembra 2005 Európsky súdny dvor rozhodol, že medzera v nemeckom daňovom systéme je nelegálna a že rolované cigarety majú byť klasifikované ako regulárne cigarety a tomu má zodpovedať aj sadzba dane.(10)

PRAMENE:

- (1) European Commission, Excise duty Tables, Part III Manufactured tobacco, July 2005.
- (2) World Bank. Tobacco control at a glance , Washington DC, 2003, www.worldbank.org/tobacco
- (3) Inpes, Tabac, ´ offensive:1.8 million de fumeurs en moins. Press release, 1 February 2004, Paris. www.inpes.sante.fr/30000/pdf/0402_synthese_tabac.pdf
- (4) Sales of Roll your tobacco in France were 7861 tonnes in 2004 or 12, 4% more than in 2003. Source: Revue de tabacs, Le marché français du tabac en 2004, Février 2005, page 6.
- (5) Sales of cigarettes in Luxembourg were 4.777 million cigarettes in 2001, 5.788 million in 2002, 5.618 million in 2003, 6.475 million in 2004 and 5.204 million in 2005. source: UEBL.
- (6) Source: Retail 29 Januari 2005, page 29.
- (7) Source: Action on smoking and Health, London, UK.
- (8) A pack of the leading cigarette brand in Germany was 4 euro for 19 cigarettes in August 2005 and 3,80 euro for 17 cigarettes in September 2005. The price per cigarette increased, bur not the price per pack.
- (9) Source: Customs and Excise, London, UK.
- (10) <http://curia.eu.int/>

KONTAKT:

Ing. Katarína BELKOVÁ
PROTOCOL SERVICE, s.r.o.
Tel.: +421-2-5441 0335,
Fax: +421-2-5443 5216
GSM: +421-903-79 39 76
belkova@protocolservice.sk

Poznámky:

HELP: za život bez tabaku –**je kampaň Európskej komisie zameraná na presvedčanie ľudí, aby nezačali s fajčením alebo s ním skončili. Jej súčasťou je televízna kampaň v 25 členských štátoch EU a ďalšie propagačné aktivity.**

Súčasťou novej kampane boja proti fajčeniu HELP: za život bez tabaku, ktorú odštartovala Európska komisia, sú aj pravidelné tlačové správy, ktoré poskytujú médiám informácie o zdraví s cieľom podporiť, rozšíriť a zintenzívniť kampaň HELP.

Tlačové správy, informácie, články, logá a fotografie kampane HELP si môžete stiahnuť z internetovej stránky: www.help-eu.com

–Vyjadrené názory v žiadnom prípade nereprezentujú oficiálne stanovisko Európskej komisie
–Podrobnejšie informácie aj s odkazmi na vedecké materiály a práce získate na požiadanie